

Objektívek fillérékért?

Régebbi objektívek használata tükör nélküli gépekhez

■ SZITA PÉTER **A tükör nélküli fényképezőgépek konstrukciója lehetővé teszi, hogy szinte bármilyen régebbi objektívet használjunk hozzájuk adaptergyűrűk segítségével. Cikkünkben megvizsgáljuk a lehetőségeket, és minden kérdésre választ adunk.**

A tükörreflexes fényképezőgépekhez való objektíveket úgy tervezik, hogy a csatlakozófelületük (bajonett) mögött nagyjából 4-4,5 centiméterre lévő filmre vagy szenzorra rajzoljanak éles képet. Ennyi hely szükséges ugyanis a gépvázban a mozgó tükör számára. A tükör nélküli gépeknél ez a távolság nagyjából 2 cm, így semmi sem akadályozza meg, hogy egy megfelelő vastagságú átalakító gyűrűvel egy tükör nélküli gépre tükörreflexeshez tervezett objektíveket rakjunk. A megoldás számos hátránnyal jár, így például manuálisan kell élességet állítani, probléma lehet a fényméréssel és a rekesznyílás kezelésével is. Hatalmas előny viszont, hogy otthon elfekvő vagy néhány ezer forintért beszerezhető régebbi objektíveket is használhatunk a gyakran százezer forintos gyári darabok helyett. Így például kevesebb, mint 15 ezer forintért is hozzájuthatunk egy jó minőségű 50 mm-es f/1,8-as alaphoz vagy egy portrézáshoz kitűnő 135 mm-es f/2,8-es modellhez. Ha olcsón szeretnénk továbbfejleszteni tükör nélküli rendszerünket, és nem idegenkedünk a manuális élességállítástól, már csak a megfelelő konvertert kell beszerezni, de előtte nem árt megvizsgálni, hogy használatakor milyen kompromisszumokat kell vállalnunk.

Milyen objektívek használhatók?

Ha egy objektívet más távolságra helyezünk a filmsíktól, mint amire tervezték, akkor vagy egyáltalán nem kapunk éles képet, vagy elveszítjük a végtelenre való élességállítás lehetőségét. Így a legfontosabb szabály az, hogy a nagyobb bajonett-filmsík távolsághoz tervezett objektívek egy megfelelő konverterrel használhatók lesznek a kisebb bajonett-filmsík távolságú rendszerekhez. Két tükörreflexes szisztéma között problémát okoz, hogy nagyon kicsik a különbségek, még ha rendelkezésre is áll pár milliméter, ide sok esetben nem fér el egy konvertergyűrű (lásd keretes írásunkat). Az viszont általánosságban kimondható, hogy a tükörreflexes rendszerekhez tervezett objektíveket probléma nélkül konvertálhatjuk a mai tükör nélküli fényképezőgépekre. Táblázatunkban összefoglaltuk az elterjedtebb szabványok bajonett-filmsík távolságait. Az elvi számtalan objektív-gépváz kombináció a gyakorlatban jóval kevesebb lehet. Azok az objektívek ugyanis gyorsan kihullanak a rostán, amelyeken nincs közvetlen (mechanikus) rekeszvezérlési lehetőség. Az olcsó konverterek ugyanis csak mechanikai tartó szerepet töltenek be, a gépváz és az objektív között semmilyen elektronikus kapcsolatot nem hoznak létre. Így például a Canon EOS-rendszerű objektívek (ezeken nincs rekeszgyűrű) feltehetőleg egy konverter segítségével például egy Mikro 4/3-os gépvázra, de a rekesznyílást nem fogjuk tudni vezérelni, így csak teljes nyíláson fotózhatunk vele. Léteznek ugyan olyan konverterek, amelyek erre az esetre egy plusz, állítható rekesznyílást tartalmaznak, ez azonban kompromisszumos megoldás. Hasonló a helyzet a G jelű Nikon objektívekkel, amelyeken szintén nincs rekeszgyűrű, ezeken

Canon FD objektívek használatához készített adapterek Sony NEX fényképezőgépeken

Egy régi Nikon objektív kel új életre egy Fujifilm tükör nélküli vázon

azonban egy kar segítségével mégis megoldható a rekeszelés, így a speciális G-s objektívekhez való konverter segítségével nem esünk el ettől a fontos lehetőségtől. Ez a megkötés azonban a legtöbb esetben nem jelent problémát, ugyanis az olcsón kínált használt objektívek szinte mind a mechanikus-filmes korszak gyermekei, amelyeken kézzel állíthatjuk a rekeszt.

Hol szerezhető be a konverter?

Ha azonos márkán, de más rendszeren belül szeretnénk konvertálni (pl. Canon EOS objektívet raknánk Canon EOS M gépvázra), érdemes megnézni a gyári konvertereket, erről lásd keretes írásunkat. A különböző gyártók közötti átalakítókat azonban a különös találmányosságú kínai ipar szállítja, szinte mindenféle relációban. Személyesen a kínai fotótartozékokat árusító hazai kiskereskedelmi üzletekben kaphatók (itt akár az előzetes kipróbálási lehetőség is adott lehet), de meg is rendelhetjük őket közvetlenül Kínából is, például az eBay portálon. A néhány ezer forintos átalakító minőségével és méretpontosságával általában nincs

50mm-es és 135 mm-es Minolta MD objektívek, Fujifilm X-M1 váz a hozzájuk való adapterrel

probléma, de nehezebb objektívek használatakor (pl. 200-300 mm-es telék) ajánlatos vigyázni, elkerülve, hogy az objektív tömege a konvertert vagy a fényképezőgép objektívcsatlakozását terhelje.

Melyik a legjobb objektívszabvány?

Ha valakinek vannak otthon régi objektívjei, nincs kérdés, ezekhez való konvertert kell vásárolnia, de ha valaki most tervezi beszerezni olcsó objektívjeit tükör nélküli gépéhez, gondban lehet, hogy milyen csatlakozást preferáljon. Mivel a konverterek is olcsók, akár két- vagy háromféle átalakító is beszerezhető, így az objektívek rendkívül széles skálája áll majd rendelkezésre a fotóbizományi üzletekben vagy az aukciós portálokon. Aki a legolcsóbb utat keresi, vásároljon M42 menetes átalakítót, ugyanis ezzel a csatlakozással nagyon sok gyártó készített objektíveket az 1950-es évektől az 1990-es évekig. Hazánkban leginkább a szovjet és az NDK-gyártmányú darabok szerezhetőek be sokszor igen olcsón, de sokáig a Pentax is M42-es rendszert alkalmazott, így a kitűnő minőségű japán gyártmányok is hozzáférhetőek. Vásárlásnál érdemes ügyelni arra, hogy léteznek olyan M42-es objektívek, amelyek nem kapcsolhatók át manuális rekeszvezérlésre, így ezeken némi átalakítást kell eszközölni, hogy rekeszük is használható legyen. Szerencsére a legtöbb modellnél nincs ilyen probléma.

Ezzel az átalakító gyűrűvel Minolta MD objektíveket használhatunk Sony NEX vázokon

Aki válogatni szeretne a jó minőségű objektívek között, válasszon Nikon F vagy Pentax K szabványú adaptert. Mindkét rendszer nagy beágyazottsággal rendelkezik, és mindkét cég egészen a legutóbbi évtizedig gyártott kitűnő manuál fókuszos modelleket. A használt piacon rengetegféle objektív található, válogatni lehet a különböző korú és állapotú darabok között. A filmes gépekhez készült objektíveknél nincs probléma a rekeszvezérléssel. Cserébe az M42-eseknél magasabb objektívárakkal kell számolni, ugyanis élő rendszerekről van szó, ezeket a modelleket mai digitális Pentaxokhoz és Nikonokhoz is keresik. A magasabb árhoz azonban a legtöbb esetben jobb képminőség is társul.

A fentiekhez képest kisebb a kínálat a használt Canon FD és a Minolta SR/MD objektívekből, ezek ugyanis kevésbé elterjedt és mára már kihalt rendszerek. Éppen ezért az árak kissé alacsonyabbak lehetnek. Így ha valaki megelégszik néhány manuális objektívvel, és talál egy jó vételt, bátran vásárolhat ilyet is, mindkét gyártó kitűnő minőségű objektíveket készített a maga idejében. Más rendszerekhez (pl. Yashica/Contax Y/C, Rollei, Olympus OM) csak akkor érdemes konvertert vásá-

Konvertálási lehetőség tükörreflexes rendszerek között

A tükörreflexesek filmsík-objektívcsatlakozás távolságai nagyon hasonlóak, az apró különbségek azonban egyes esetekben lehetővé teszik a konvertálást, Canon EOS vázakra átalakítóval probléma nélkül tehetünk például Nikon, Pentax vagy M42-es objektíveket, a Pentax vázakra pedig akár gyári átalakító használatával M42-es modelleket. A végtelenre állítás lehetősége meg fog maradni. A viszonylag nagy filmsík-objektívcsatlakozás távolságú Nikon-rendszer ebből a szempontból kevésbé szerencsés, lencse nélküli konverter használatával nem lehet majd az idegen objektívet végtelenre állítani. A lencses konverterek megoldják ezt a problémát, de jelentős képminőségbeli kompromisszumokkal járnak.

A Pentax objektívek Nikon vázokon való használatához lencsetagot tartalmazó konverter szükséges, amely minőségromlást okoz

rolni, ha nagyon olcsón vagy ingyen pottyán az ölünkbe egy jó objektív, vagy valamilyen máshol meg nem található különleges darabra vágyunk. Bár ezek a gyártók is remek objektívet készítettek, a fentiekhez képest jóval kisebb a használtpiaci kínálat.

Mi a helyzet a képminőséggel?

Egy 20-30 éves objektív esetében kérdéses lehet az elvárható képminőség. Azokban a gyújtótávolság-tartományokban, amelyeket érdemes konverterrel alkalmazni (normál, enyhe tele), nem olyan drámai a különbség egy mai modellhez képest. Általában egy 20-30 éves márkás japán alapobjektív 1-2 rekeszértékkel lezárva vonalélesség és felbontás tekintetében alig marad el egy mai modell mögött. Az üvegyanyagok és a tükröződésmentesítő bevonatok azonban nagyot fejlődtek, így érdemes felkészülni némileg nagyobb színhibára és becsillanási hajlandóságra, illetve alacsonyabb kontrasztra. Vannak azonban olyan objektívek, amelyek épp a gyenge képminőségükkel hódítanak, így nem kell például százezer forintot költeni egy divatos „művészi effektobjektívre”, elegendő

venni egy nagyon-nagyon olcsó szovjet típust.

Hogyan történik a fénymérés?

A mai rendszerek a hozzájuk tartozó objektívekkel úgy működnek, hogy az előre beállított rekesznyílást a fényképezőgép fénymérője beleszámolja a mérésbe, de valójában csak az expozíció pillanatában zárja le a rekeszt erre az értékre. Konverter használatakor azonban az objektív rekeszgyűrűje közvetlenül állítja a nyílás méretét. Ez nem jelent problémát, ugyanis a legtöbb tükör nélküli fényképezőgépnek így is működik a fénymérője, manuális módban kijelzi, hogy a beállított expozíciós idő mellett túl sok, éppen jó

Egyes fényképezőgép-rendszerek objektívcsatlakozás-filmsík távolságai (flange back distance)

Pentax Q	9,2 mm
Nikon 1	17 mm
Fujifilm X	17,7 mm
Canon EF-M	18 mm
Sony E	18 mm
Micro 4/3	19,25 mm
Samsung NX	25,50 mm
Leica M	27,80 mm
Leica M39	28,80 mm
4/3	38,67 mm
Canon FL	42,00 mm
Canon FD	42,00 mm
Minolta SR	43,50 mm
Canon EF (EOS)	44,00 mm
Praktica B	44,00 mm
Sigma SA	44,00 mm
Minolta/Sony A	44,50 mm
Pentax K	45,46 mm
Pentax M42	45,46 mm
Contax C/Y	45,50 mm
Olympus OM	46,00 mm
Nikon F	46,50 mm

A legtöbb fényképezőgép csak akkor enged exponálni konverter használatakor, ha engedélyezzük az objektív nélküli fotózást

vagy túl kevés a fény. A rekeszgyűrűt állítva így „élőben”, azaz munkarekeszes módon csökkenthetjük az áthaladó fény mennyiségét, és maximális mértékben támaszkodhatunk a fénymérő jelzésére. A program- és rekeszautomata üzemmódotól így el-esünk, de bonuszként sokszor az időautomata mód használható marad. Egyes modelleknél előzőleg a menüben engedélyezni kell, hogy a fényképezőgépet objektív nélkül is el lehessen exponálni, ugyanis a gép ilyenkor azt érzékeli, hogy nincs rajta objektív.

A kínai Lensturbo és a kanadai Speed Booster konverterekben található lencsetagok az eredetihez közeli látószögre konvertálják vissza az APS-C-szenzoros gépeken használt full frame objektívek látószögét

Gyári konverter Nikon F objektívek Nikon 1-es kamerákon való használatához

vekkal fog működni az automatikus élességállítás, amelyek beépített AF-motorral rendelkeznek. A Sony hasonló átalakítottjában azonban beépített autofókusz-motort is találunk, így itt nincs ilyen probléma. Ezek a konverterek azonban nem olcsók, árukból adott esetben 2-3 olcsó objektívet és egyszerű konvertert lehet vásárolni.

Gyári konverterek

Azok a gyártók, amelyek tükros és tükör nélküli fényképezőgépeket is készítenek vagy készítettek korábban, általában konvertert is kínálnak a két házon belüli rendszer közé. Ezek általában teljes körű elektronikai és mechanikai kompatibilitást biztosítanak. Így szinte minden funkció (autofókusz, rekeszvezérlés, képstabilizálás stb.) használható marad, ha a márkán belül maradunk. Ezek a következők: 4/3–Mikro 4/3, Canon EOS–Canon EOS M, Nikon F–Nikon 1, Sony A–Sony NEX. A vásárlás előtt azonban érdemes áttanulmányozni a konverter kompatibilitási táblázatát, például a Nikon konverternél csak azokkal az objektí-

Hogy lehet élességet állítani?

Aki soha nem használt manuális élességállítást, idegenkedhet a kézi módtól, de szerencsére a fényképezőgépek számos segítséget nyújthatnak. Az élességállítást mindig a legnyitottabb rekesznyílással végezzük, ugyanis itt a legkisebb a mélységélesség, így könnyebben találjuk meg az éles pontot a képernyőn megjelenő keresőképen. Szinte minden fényképezőgépen kinagyíthatjuk az élőkép egy-egy részletét, van, ahol akár egyetlen gombnyomással is, ez a legfontosabb segítség, a nagyított részen jól megítélhető

Az eredetileg a 8 mm-es filmfelvevőkhöz készített D-csatlakozású objektívek jól használhatók konverter segítségével az apró szenzorméretű Pentax Q fényképezőgépeken

az élesség. Ha nem használunk állványt, a nagyított kép remegése problémát okozhat, de kis rutinnal ez kezelhető, bár a mozgó témákkal meggyűlhet a bajunk. Sok tükör nélküli gépnél rendelkezésre áll a focus peaking, azaz élességkiemelés funkció. Az eredetileg a videokameráknál használt megoldásnál a keresőképen az éles részeket valamilyen szín emeli ki, így nagyítás nélkül is jól láthatók az éles és életlen területek. Van olyan gép, amelynél a kiemelés színe is állítható, másoknál pl. fixen fehér vagy piros szín jelzi az élességet. A megoldás remekül használható, állvány nélkül, akár lassabban mozgó témák esetében is célt érhetünk vele. Az is segítséget jelent, hogy a régebbi objektíveknek – pont a manuális beállítás miatt – sokkal hosszabb úton jár az élességgyűrűje, így finomabban változtatható rajtuk a tárgy távolság. Általánosságban elmondható, hogy ha mozdulatlan a téma, és ha van néhány percnyi idő a felvétel elkészítésére, akkor probléma nélkül állíthatunk élességet manuálisan.

Különleges adapter, amely eltolható (tilt) objektívet varázsol egy hagyományos darabból. Az objektív full frame méretű képkört rajzol ki, így még eltolva is megfelelő a jóval kisebb 4/3-os képszenzorhoz

Elektronikus csatlakozást biztosító és lencsés konverterek Canon EOS objektívek Sony NEX gépeken való használatához

Okos konverterek

A kanadai Metabones és a kínai Mitakon cég olyan konvertereket fejlesztett ki, amelyek elektronikus kapcsolatot létesítenek a tükör nélküli gépváz és az objektív között. Mindkét cég a Sony NEX–Canon EOS kombinációt választotta, nem is véletlenül, ugyanis a Sony NEX rendszere az egyik legelterjedtebb, az EOS objektívekkel meg csak elektronikus oldható meg a rekeszállítás. Mindkét cég megoldása működőképes, a rekeszvezérlés és a képstabilizátor működik az objektíven, az automatikus élességállítás azonban a megszokottnál lassabb lesz, különösen a kínai megoldás esetében. A rekesz használata azonban így is jelentős előny. A Metabones kínál olyan okos konvertert is, amelyben egy lencsecsoport is található, így a full frame szenzorra készített objektíveket „visszakonvertálja” eredeti látószögükre, tehát egy 28 mm-es objektív nagyjából 28 mm-es ekv. gyújtótávolságúként fog viselkedni az APS-C-szenzoros NEX fényképezőgépeken. A kínai gyártó okos konvertere lencse nélküli, de ők is kínálnak lencsését, az azonban nem létesít elektronikus kapcsolatot a gépváz és az objektív között. Ezekről a 2014. január–februári lapszámunk 52. oldalán olvashatnak részletes tesztet.

Mire érdemes figyelni használt objektív vásárlásakor?

Ha aukciós portálon vásárolunk, kénytelenek vagyunk elhinni az eladónak, amit a termékleírásban ír. Egy sok fotóval illusztrált, korrekt leírással rendelkező aukció, amelyet egy sok pozitív értékeléssel rendelkező eladó indított, a legtöbb esetben korrekt terméket takar. Ha személyesen vásárolunk, vizsgáljuk meg elsőként a lencsék állapotát. Ha a felületeken vagy belül fura mintázatot, vonalakat, foltokat látunk, akkor gombásodásról vagy a ragasztott lencseelemek szétválásáról van szó, nem szabad megvásárolni az objektívet. Néhány nagyon apró karc a frontlencsén megengedhető, főként, ha ez az objektív árában is megmutatkozik. Nem fogják lényegesen rontani a képminőséget. Az élességállító gyűrű járjon simán, ne akadjon, a véghelyzetekben határozott koppással álljon meg. A rekeszgyűrű határozottan kattanjon az egyes értékeknél. Forgatásának hatására, vagy a rekeszbeugrasztó kar megnyomására a rekesz jól láthatóan és gyorsan záródjon be. Ha lehet, tegyünk próbát, készítsünk néhány felvételt is.

Milyen konkrét típusokat érdemes megvásárolni?

A használtpiacon található több ezer típusból akad néhány, amely különösen ajánlható tükör nélküli géppel és konverterrel való használatához, vagy ára, vagy minősége, vagy könnyű hozzáférhetősége folytán. A sorozat következő részeiben be is mutatunk néhányat.

A következő részben:

Olcsó és jó 50 mm-es objektívek